
Rapporter från arbetsgrupperna vid Statsvetenskapliga förbundets årsmöte i Umeå, 27 – 28 oktober 2011

Konkurrens och marknadsanpassning i offentlig förvaltning

I arbetsgruppen ingick totalt 14 personer (tio kvinnor och fyra män) från sju lärosäten, (Göteborg, Linköping, Lund, Mittuniversitetet, Uppsala, Stockholm och Umeå). Tio uppsatser presenterades av såväl seniora forskare som doktorander. Arbetsgruppen var en fristående och öppen fortsättning på arbetsgruppen "Förvaltning som business" som hölls på årsmötet i Göteborg år 2010. Detta arbete gav mersmak och har bland annat resulterat i att Riksbankens jubileumsfond beviljat nätverksfinansiering på detta tema.

Uppsatserna behandlade både pågående forskning och idéer om kommande forskningsprojekt. De gemensamma nämnarna i termer av ett tydligt forskningsintresse för att undersöka marknadsanpassning och konkurrens och vilka konsekvenser detta får för välfärdens kärnområden var dock tydliga. Att aktörer från det privata och offentliga samsas i utförandet av offentlig politik har fått brett genomslag inom många politikområden. Utbildning och skola, äldreomsorg och primärvård är bara några exempel. Denna utveckling, inklusive de drivkrafter som ligger bakom och vilka konsekvenser det får, är emellertid långt ifrån klarlagda. Statsvetenskapliga studier och perspektiv har en central roll för att fylla dessa kunskapsluckor.

Arbetsgruppens första session ägnades åt en diskussion med utgångspunkt i forskarantologin *Konkurrensens konsekvenser – vad händer med svensk välfärd?* (SNS Förlag). Ester Andréasson, Linköpings universitet och Matilde Millares, Stockholms universitet, inledde med att beskriva huvuddragen i antologin och den spegling som getts av den i media. Thomas Pettersson, Institutionen för ekonomisk historia, Umeå universitet, deltog också i diskussionen och gav värdefulla perspektiv.

Mötet avslutades med gemensam uppsamling med reflektioner och framåtblickar. Vi funderade på hur en gemensam begreppslig utveckling kan se ut och vad vi som statsvetare kan bidra med inom detta ämnesområde. Nätverket *Förvaltning som business* beslutade att träffas nästa gång under sensvåren. Syftet med mötet är att mejsla fram innehåll och form på den antologi som ska skrivas inom ramen för nätverket. Vi beslöt också att upprätta en hemsida och att undersöka möjligheterna för att föra in nätverket som en sektion inom Statsvetenskapliga förbundet.

Årets uppsatspris till en yngre forskare/doktorand gick till en av arbetsgruppens deltagare, nämligen Matilde Millares, Stockholms universitet. Hennes uppsats bar titeln *Offentligt och privat: I valet mellan välfärdsstat och välfärdssamhälle*.

LINDA RÖNNBERG & URBAN STRANDBERG

Genus och politik

Arbetsgruppen i genus och politik samlade elva deltagare. Fördelningen mellan doktorander och disputerade var nästan jämn. Totalt behandlades sju uppsatser. Vissa var utkast till artiklar och bokkapitel; andra var delar av ett pågående avhandlingsarbete. Uppsatsernas innehåll och metodologiska utgångspunkter visar på en stor spännvidd inom svensk statsve-

tenskaplig genusforskning. Såväl socialkonstruktivistiska som statistiska ansatser var företrädna. Trots olikheterna fanns det många gemensamma beröringspunkter och stämningen i arbetsgruppen var positiv och tillåtande. Diskussionen blev därmed engagerad och konstruktiv.

Christine Hudson (Umeå) presenterade ett bokkapitel där den svenska regionalpolitiken och dess fokus analyserades ur ett genusperspektiv. Elin Bjarnegård och Pär Zetterberg (Uppsala) jämförde vilken roll politiska partier spelar i kvoteringsystem riktade mot kvinnor respektive mot etniska minoriteter. Elisabeth Olivius (Umeå) diskuterade i ett avhandlingskapitel hur internationellt humanitärt jämställdhetsarbete riktat mot flyktingar kan analyseras med hjälp av ett governmentalityperspektiv. Emelie Lilliefeldt (Södertörn) analyserade hur personvalssystemet i Lettland påverkar kvinnliga och manliga kandidaters möjligheter att bli valda. Jessica Wide (Umeå) analyserade varför kvinnorepresentationen i kommunfullmäktige har varierat mellan de svenska kommunerna under efterkrigstiden. Marcus Lundgren (Umeå) presenterade en avhandlingspromemoria om subjektspositioneringar hos yrkesverksamma inom fältet socialt arbete. Sara Carlbaum (Umeå) analyserade med hjälp av en feministisk intersektionell ansats hur medborgarskap och medborgare har konstruerats i svensk utbildningspolitik. I arbetsgruppen deltog dessutom Christina Bergqvist (Uppsala), Emil Persson (Malmö) och Ingegerd Muncio Larsson (Södertörn) med insiktsfulla och viktiga kommentarer.

Sammanfattningsvis visar arbetsgruppen att genusforskningen inom svensk statsvetenskap är mångfasetterad och levande.

Politik och förvaltning för miljö och hållbar utveckling

I arbetsgruppen Politik och förvaltning för miljö och hållbar utveckling ventilerades 12 paper med utgångspunkt från såväl kvalitativa som kvantitativa empiriska studier. Även om mängden papers medförde en viss tematisk spännvidd var det flera paper som berörde en likartad problematik. Genomgående problematiserades begreppen *governance* vs *government* med utgångspunkt från teorier om *corporate social responsibility*, socialt lärande, samförvaltning eller så kallade *wicked problems* genom studier av vatten- rovdjurs- och naturskyddsförvaltning.

Flera papers hade också ett tydligt aktörsfokus med studier av hur stakeholder konstrueras samt vilken roll tjänstemän spelar i styrningen av miljöpolitik och förvaltning. Ännu ett tema behandlade konflikter rörande markanvändning bland annat med utgångspunkt från urfolksrättigheter där konkurrensen om mark exempelvis vindkraft vs renbete, men även hur synen på naturen (diskursiva praktiker) påverkar handlingsutrymmet för markanvändning både när det gäller naturvård och renskötsel, bevarandet av den vitryggiga hackspetten eller exploatering av grus- och bergtäkter.

Diskussionerna präglades av insiktsfulla och konstruktiva kommentarer och deltagarna var överens om behovet att mötas i en liknande grupp vid nästa årsmöte. Vi fann även möjligheter till forskningsutbyte eftersom problemställningar och empiriska fokus i många fall var gemensamma. Det var roligt att tillväxten av unga begärade forskare på detta område är så stor med många nya, men också välkända ansikten. Det var en hälsosam blandning

med alltifrån helt nya doktorander till professor emeritus.

CAMILLA SANDSTRÖM & KATARINA ECKERBERG

Europapolitik

Arbetsgruppen i Europapolitik samlade 15 diskussionsvilliga och deliberativt sinnade deltagare. I fokus för överläggningarna stod 7 uppsatser.

Två uppsatser – en av Magnus Lindh (Karlstad) om ett regionalt gränsöverskridande ledarskap och en av Malin Stegmann McCallion (Karlstad) om regionala utrikesrelationer (eller paradiplomati) – belyste den framträdande och spännande forskning som pågår utifrån flernivåperspektiv. Uppsatserna av Karl Loxbo (Linné) och Péteris Timofejevs Henriksson (Umeå) behandlade frågor om europeisering. I Karls fall handlade uppsatsen om europeiseringen av de politiska partierna och hur detta relaterar till tesen om framväxande kartellpartier. Péteris analys handlade om huruvida europeiseringen påverkat inställningen i internationell biståndsgivning i Lettland och Slovenien, inte minst efter det att de före detta ansökarländerna har blivit medlemsstater.

Förhandlingar inom den Europeiska unionen var också föremål för två studier. Markus Johansson presenterade en metod enligt vilken han presenterar beslutsfattare inom rådet med olika scenarier där representanterna för olika stater hävdar att de har ett begränsat förhandlingsmandat på grund av inhemska orsaker. Preliminära slutsatser visar att dessa försök till att binda sig till påbud ”hemifrån” inte upplevdes som särskilt framgångsrikt, i vart fall inte på de lägre nivåerna inom rådets byråkrati.

Jakob Skovgaard (Lund) kunde också visa på hur de interna EU-förhandlingarna om att EU ska vara en ledande förebild

på miljöområdet fått sig en törn efter det misslyckade toppmötet i Köpenhamn. Det har numera uppstått spänningar mellan de som vill driva på och de som vill bromsa, spänningar som ofta men inte alltid följer landsgränser utan också går tvärs över sådana gränser.

Diskussionen om europapolitik avslutades med att Sverker Gustavsson inledde en diskussion utifrån en uppsats om demokratin och EU. Diskussionen om att EU är sui generis kan leda till ett förhållningssätt som hävdar att eftersom EU är så unikt kan man inte ställa samma krav på demokratiska former och processer på denna nivå som man kan ställa på en demokratisk stat. Men om den ekonomiska krisen och strävan att rädda euron leder till att unionen får ytterligare överstatliga beslutsformer så kommer också frågan om inte också EU:s demokratiska former bör utvecklas. Hur bör detta se ut? Hur mycket expertstyre tål demokratin utan att det leder till att talet om att EU:s makt är delegerad till unionen från medlemsstaterna förlorar sin mening om man menar att delegation kan återkallas?

I detta sammanhang kan nämnas att vårens konferens inom det svenska europapannätverket för statsvetare (SNES) äger rum i Lund 19-20 mars och temat blir ”Europeiska utmaningar”. Ett minst sagt aktuellt ämne!

TORBJÖRN BERGMAN & MAGNUS BLOMGREN

Jämförande politik

Arbetsgruppen Jämförande politik samlade nio papper och 14 deltagare från sammantaget åtta olika universitet/högskolor. Spännvidden var stor bland de olika bidrag som behandlades. Vissa var renodlat teoretiska medan andra hade sin tyngdpunkt i empirisk prövning. Olika teoretiska perspektiv och metodologiska förhåll-

ningssätt var representerade. Både doktorander och mer erfarna forskare deltog med papper. Gruppens arbete präglades av ett kritiskt prövande och konstruktivt arbetssätt, allt i syfte att bidra till att de produkter som presenterades skulle få bästa möjliga hjälp inför den fortsatta processen fram till publicering. Följande papper behandlades:

Sofie Blombäck, Göteborgs universitet: *A theoretical framework for analyzing the electoral fate of new political parties.*

Andreas Bågenholm, Göteborgs universitet: *Electoral effects of politicizing corruption.*

Svante Ersson, Umeå universitet: *Hur brett kan Lijphart utvidgas i rummet? Ett försök att pröva Lijpharts institutionella dimensioner på 84 demokratiska stater i början av 2000-talet.*

Jonas Hinnfors, Göteborgs universitet: *'Ideology and Entry Policy: Why Non-Socialist Parties in Sweden Support Open Door Migration Policies.'*

Gustav Lidén, Mittuniversitetet: *Theoretical foundations for analyzing dictatorships.*

Anders Lidström, Umeå universitet: *Local Government Associations in the world: A research proposal.*

Patrik Marier, Concordia University: *The Crucial Role of Governmental Revenues and the Civil Service: Why Saskatchewan could not develop a Swedish Welfare State.*

Karin Persson Strömbäck, University of Stirling: *Unionizing Sex workers? – The Impact of Ideas on Trade Union Policy in Sweden, Denmark, the Netherlands, and the United Kingdom.*

Johanna Pettersson, Södertörns högskola/Uppsala universitet: *On the Edge of the State-Identity Construction as Political Practice in Border Communities.*

ANDERS LIDSTRÖM & NIKLAS EKLUND

Svensk politik och förvaltning

I arbetsgruppen Svensk politik och förvaltning presenterades tio papper. Förutom författarna till dessa deltog även ytterligare några personer och gruppen bestod därför av totalt 13 deltagare (sex kvinnor och sju män). Inte mindre än nio lärosäten fanns representerade, från Lund i söder till Luleå i norr (Högskolan i Halmstad, Karlstads universitet, Linköpings universitet, Luleå Tekniska universitet, Lunds universitet, Mittuniversitetet, Umeå universitet, Uppsala universitet och Örebro universitet). Såväl avhandlingsskisser och kapitel/artiklar inom ramen för avhandlingar, som artikelutkast presenterades.

Tillsammans illustrerar de papper som presenterades i arbetsgruppen den enorma bredd som finns inom vårt ämne. Det är därför inte någon lätt uppgift att identifiera något gemensamt tema förutom att uppsatserna på något sätt relaterade till svensk politik och förvaltning i bred bemärkelse. Papperen behandlade alltifrån konstruerande av medborgarroller i regionbildningsprocesser och inom utbildningsväsendet till tillväxt- och klusterpolitik och samförvaltning i viltförvaltningsdelegationer. Två av uppsatserna behandlade partier, den ena hur de svenska partierna hanterar vikande medlemsiffror och den andra om nomineringsprocesser till politiska förtroendeuppdrag. Flera papper relaterade till policy på något sätt, ett papper i form av en empirisk fallstudie, ett annat papper i form av en i huvudsak teoretisk diskussion om policybegreppet som sådant.

Majoriteten av de papper som presenterades hade empiriskt inslag som i de allra flesta fall baserade sig på kvalitativ metod. Gruppens deltagare var mycket aktiva och diskussionerna fördes i konstruktiv anda.

KATARINA ROOS & OLOF JOHANSSON